

# ADMINISTRACYJNE ŚRODKI ZABEZPIECZAJĄCE W KODEKSIE KARNYM SKARBOWYM

MARTA ROMA TUŻNIK\*

DOI: 10.26399/iusnovum.v15.2.2021.14/m.r.tuznik

## 1. WPROWADZENIE

Środki zabezpieczające, obok kar i środków karnych, stanowią instytucję prawa karnego oraz karnego skarbowego stosowaną wobec sprawców czynów zabronionych. Służą one zabezpieczeniu społeczeństwa przed zagrożeniem porządku prawnego, powodowanym przez sprawcę. Z tego też powodu środki zabezpieczające stosowane są tradycyjnie wobec szczególnych kategorii sprawców – osób, których nie można ukarać (gdyż z powodu niepoczytalności nie ponoszą winy), osób, wobec których zachodzi uzasadniona obawa, że pomimo ukarania w dalszym ciągu będą popełniać przestępstwa, czy w końcu osób, których nie można ukarać dostatecznie surowo ze względu na granicę stopnia winy, a zachodzi potrzeba realizacji względów izolacyjnych lub prewencyjnych. Natomiast środek karny ma charakter pośredni między karą a środkiem zabezpieczającym, gdyż stanowi zarówno represję, jak i metodę zabezpieczenia przed niepożądanymi zachowaniami sprawcy<sup>1</sup>.

Cele środka zabezpieczającego są zatem inne niż cele kary i środków karnych. Biorąc pod uwagę charakter zabezpieczający tych środków, przyjąć należy, że celem ich stosowania jest zapobieżenie popełnieniu czynu zabronionego przez ustawę karną. Mają one zatem charakter prewencyjny. Służą przede wszystkim zabezpieczeniu społeczeństwa przed negatywnymi skutkami niebezpiecznych zachowań osób, które to skutki wynikają z istnienia po ich stronie dysfunkcji psychicznych.

---

\* dr, Instytut Nauk Prawnych, Administracji i Bezpieczeństwa Wyższej Szkoły Menedżerskiej w Warszawie, e-mail: marta.tuznik@op.pl, ORCID: 0000-0001-5895-661X

<sup>1</sup> Uzasadnienie rządowego projektu ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, druk nr 2393, s. 31; *Kodeks karny. Komentarz*, red. R.A. Stefański, Warszawa 2017, s. 626–627; R.A. Stefański, *Środki zabezpieczające w znowelizowanym Kodeksie karnym*, „Opolskie Studia Administracyjnoprawne” 2016, nr XIV/1, s. 9–10; M. Budyn-Kulik, M. Kulik, M. Mozgawa, P. Kozłowska-Kalisz, *Kodeks karny. Komentarz aktualizowany*, Lex 2020, teza 1 do art. 93a.

Środki zabezpieczające mogą być stosowane zamiast kary – gdy pociągnięcie do odpowiedzialności karnej nie jest możliwe, na przykład ze względu na brak winy; obok kary – gdy ich orzeczenie gwarantuje skuteczniejsze zabezpieczenie społeczeństwa, głównie dzięki podjętym działaniom terapeutycznym i resocjalizacyjnym w trakcie odbywanej kary; po odbyciu kary (środki postpenalne) – jeżeli samo odbycie kary za przestępstwo nie uzasadnia stwierdzenia braku niebezpieczeństwa pochodzącego ze strony sprawcy i należy podjąć dalsze środki w celu jego zniwelowania<sup>2</sup>.

## 2. KATALOG ŚRODKÓW ZABEZPIECZAJĄCYCH W KODEKSIE KARNYM SKARBOWYM

Katalog środków zabezpieczających w Kodeksie karnym skarbowym<sup>3</sup> uwzględnia podział czynów karnych skarbowych na przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe. Środkami zabezpieczającymi za przestępstwa skarbowe są: 1) elektroniczna kontrola miejsca pobytu; 2) terapia; 3) terapia uzależnień; 4) pobyt w zakładzie psychiatrycznym; 5) przepadek przedmiotów; 6) zakaz prowadzenia określonej działalności gospodarczej, wykonywania określonego zawodu lub zajmowania określonego stanowiska (art. 22 § 3 k.k.s. w zw. z art. 22 § 2 pkt 5 k.k.s.).

Natomiast za wykroczenia skarbowe został przewidziany jeden środek zabezpieczający w postaci przepadku przedmiotów (art. 47 § 4 k.k.s.).

Pomimo autonomicznej regulacji Kodeksu karnego skarbowego w zakresie ustanowienia katalogu środków zabezpieczających, kwestie szczegółowe z nimi związane zostały ujęte w Kodeksie karnym<sup>4</sup>, którego przepisy art. 93b–93g recypowano na mocy art. 20 § 2 k.k.s. na grunt przepisów Kodeksu karnego skarbowego. Mając na uwadze powyższe rozwiązanie, należy przyjąć, że jego celem było ujednocnienie systemowe środków zabezpieczających stosowanych zarówno na gruncie Kodeksu karnego, jak i Kodeksu karnego skarbowego<sup>5</sup>.

W doktrynie można spotkać się ze zróżnicowanymi poglądami odnośnie do podziału środków zabezpieczających.

Jedni Autorzy wyróżniają grupę środków zabezpieczających o charakterze nielecniczym, do której zaliczają elektroniczną kontrolę miejsca pobytu<sup>6</sup>, choć zdaniem niektórych ma ona charakter nadzorujący<sup>7</sup>, a także przepadek przedmio-

<sup>2</sup> *Kodeks karny...*, op. cit., s. 627.

<sup>3</sup> Ustawa z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy, Dz.U. z 2021 r. poz. 408, 694, dalej jako: k.k.s.

<sup>4</sup> Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, Dz.U. z 2020 r., poz. 1444 ze zm., dalej jako: k.k.

<sup>5</sup> Uzasadnienie projektu Kodeksu karnego skarbowego z dnia 17 maja 1999 r., druk nr 1146, s. 32; K. Małecka-Kowalczyk, *Katalog środków zabezpieczających w Kodeksie karnym skarbowym*, „Probacja” 2015, nr 4, s. 99.

<sup>6</sup> Tak: V. Konarska-Wrzosek, w: *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, red. I. Zgoliński, Lex 2018, teza 2 do art. 43.

<sup>7</sup> Tak: J. Sawicki, w: J. Sawicki, G. Skowronek, *Prawo karne skarbowe. Zagadnienia materialnoprawne, procesowe i wykonawcze*, Warszawa 2017, s. 141, oraz G. Skowronek, w: idem, *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, Legalis 2020, teza 4 do art. 22.

tów oraz zakaz prowadzenia określonej działalności gospodarczej, wykonywania określonego zawodu lub zajmowania określonego stanowiska<sup>8</sup>. Inni natomiast uważają, że przepadek przedmiotów oraz zakaz prowadzenia określonej działalności gospodarczej, wykonywania określonego zawodu lub zajmowania określonego stanowiska to środki zabezpieczające o charakterze administracyjnym<sup>9</sup>.

Z kolei w uzasadnieniu projektu Kodeksu karnego skarbowego wskazuje się, że przepadek przedmiotów, zakaz prowadzenia określonej działalności gospodarczej, wykonywania określonego zawodu lub zajmowania określonego stanowiska należą do kategorii administracyjnych środków nielecniczych<sup>10</sup>.

Ponadto osobną grupę środków zabezpieczających stanowią środki o charakterze leczniczym. W piśmiennictwie występuje zgodność stanowisk, że terapia, terapia uzależnień oraz pobyt w zakładzie psychiatrycznym są środkami zabezpieczającymi o charakterze leczniczym<sup>11</sup>.

### 3. PRZESŁANKI OGÓLNE I ZASADY ORZEKANIA ADMINISTRACYJNYCH ŚRODKÓW ZABEZPIEZAJĄCYCH

Do administracyjnych środków zabezpieczających w Kodeksie karnym skarbowym, mimo autonomicznej regulacji art. 43 k.k.s., ma ponadto zastosowanie na podstawie art. 20 § 2 k.k.s. przepis art. 93b k.k. oraz częściowo przepis art. 93d k.k.<sup>12</sup>, regulujące takie kwestie, jak: przesłanki ogólne i zasady orzekania oraz czas orzekania i stosowania.

Orzeczenie administracyjnych środków zabezpieczających jest możliwe w przypadku wystąpienia łącznej realizacji przesłanek ogólnych sformułowanych w art. 93b k.k. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s. Nie ulega wątpliwości, że podstawowym

<sup>8</sup> Tak: V. Konarska-Wrzošek, w: *Kodeks karny skarbowy...*, red. I. Zgoliński, op. cit., teza 2 do art. 43.

<sup>9</sup> Tak: G. Łabuda, w: P. Kardas, G. Łabuda, T. Razowski, *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, Lex 2017, teza 2 do art. 43; J. Sawicki, w: J. Sawicki, G. Skowronek, *Prawo karne skarbowe...*, op. cit., s. 141, oraz G. Skowronek, w: idem, *Kodeks karny skarbowy...*, op. cit., teza 4 do art. 22.

<sup>10</sup> Uzasadnienie projektu Kodeksu karnego skarbowego..., op. cit., s. 32.

<sup>11</sup> Tak: V. Konarska-Wrzošek, w: *Kodeks karny skarbowy...*, red. I. Zgoliński, op. cit., teza 2 do art. 43, oraz J. Sawicki, w: J. Sawicki, G. Skowronek, *Prawo karne skarbowe...*, op. cit., s. 141, oraz G. Skowronek, w: idem, *Kodeks karny skarbowy...*, op. cit., teza 4 do art. 22.

<sup>12</sup> Należy zauważyć, że do administracyjnych środków zabezpieczających ujętych w Kodeksie karnym skarbowym nie ma zastosowania art. 93c Kodeksu karnego, gdyż art. 43 oraz art. 47 § 4 Kodeksu karnego skarbowego formułują własne przesłanki szczegółowe orzekania przepadek przedmiotów oraz zakazu prowadzenia określonej działalności gospodarczej, wykonywania określonego zawodu lub zajmowania określonego stanowiska. Do administracyjnych środków zabezpieczających nie stosuje się również § 2 i § 4 art. 93d k.k. z uwagi na to, że regulują one kwestie związane ze środkami zabezpieczającymi, takimi jak: elektroniczna kontrola miejsca pobytu, terapia, terapia uzależnień oraz pobyt w zakładzie psychiatrycznym. Zastosowania do omawianych środków zabezpieczających nie znajdują również § 3 i 5 art. 93d k.k., ze względu na to, że katalog osób, co do których możliwe jest orzeczenie administracyjnych środków zabezpieczających określonych w Kodeksie karnym skarbowym, wskazuje, że nie można wydać wobec tej kategorii podmiotów wyroku skazującego.

warunkiem orzeczenia jakiegokolwiek ze środków zabezpieczających jest popełnienie przez sprawcę czynu zabronionego.

Przesłanki ogólne stosowania omawianych środków zabezpieczających sformułowane zostały w postaci zasad ich orzekania, takich jak: zasada konieczności, proporcjonalności i subsydiarności.

Zasada konieczności przejawia się w tym, że sąd może orzec środek zabezpieczający tylko wtedy, gdy jest to konieczne, aby zapobiec ponownemu popełnieniu przez sprawcę czynu zabronionego (art. 93 b § 1 k.k. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s.). Do istoty zasady konieczności należy również obowiązek uchylenia środka zabezpieczającego, gdy upada przesłanka jego stosowania, czyli dalsze jego stosowanie nie jest już konieczne (art. 93b § 2 k.k. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s.). Z klauzulą konieczności związana jest zasada subsydiarności, polegająca na ustawowym wymogu stwierdzenia przez sąd okoliczności, że inne środki prawne przewidziane w Kodeksie karnym skarbowym lub orzeczone na podstawie innych ustaw nie są wystarczające. Natomiast zasada proporcjonalności stanowi, że środek zabezpieczający i sposób jego wykonywania powinny być odpowiednie do stopnia społecznej szkodliwości czynu zabronionego, który sprawca może popełnić, oraz ryzyka (prawdopodobieństwa) jego popełnienia (art. 93b § 3 k.k. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s.)<sup>13</sup>. Zasadą jest także możliwość kumulacji środków zabezpieczających, czyli stosowania więcej niż jednego środka zabezpieczającego (art. 93b § 4 k.k. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s.), a także orzekanie środków zabezpieczających na czas z góry nieokreślony (art. 93d § 1 k.k. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s.)<sup>14</sup>.

#### 4. CZAS ORZEKANIA I STOSOWANIA ADMINISTRACYJNYCH ŚRODKÓW ZABEZPIECZAJĄCYCH

Czas orzekania administracyjnych środków zabezpieczających wiąże się z rozstrzygnięciem w ich przedmiocie, które powinno być w zasadzie zawarte w orzeczeniu kończącym postępowanie (np. w wyroku umarzającym postępowanie z powodu niepoczytalnego sprawcy określonego w art. 43 § 1 pkt 1 i § 4 k.k.s. oraz w art. 47 § 4 k.k.s. czy z powodu znikomej społecznej szkodliwości czynu określonej w art. 43 § 1 pkt 2 k.k.s. oraz w art. 47 § 4 k.k.s. albo też w wyroku warunkowo umarzającym postępowanie karne wobec sprawcy z art. 43 § 1 pkt 3 k.k.s.)<sup>15</sup>.

Natomiast czasu stosowania administracyjnych środków zabezpieczających w prawie karnym skarbowym nie określa się z góry (art. 20 § 2 k.k.s. w zw. z art. 93d § 1 k.k.). Dopelnieniem tej regulacji jest art. 43 § 5 k.k.s., który wskazuje, że zakaz prowadzenia określonej działalności gospodarczej, wykonywania okre-

---

<sup>13</sup> M. Budyn-Kulik, M. Kulik, M. Mozgawa, P. Kozłowska-Kalisz, *Kodeks karny...*, op. cit., teza 2 do art. 93b. Por. R.A. Stefański, *Środki zabezpieczające...*, op. cit., s. 10–11.

<sup>14</sup> *Kodeks karny skarbowy...*, red. I. Zgoliński, op. cit., teza 3 do art. 43.

<sup>15</sup> Por. F. Cieply, w: *Kodeks karny. Komentarz*, red. A. Grześkowiak, K. Wiak, Legalis 2021, teza 1 do art. 93d.

ślonego zawodu lub zajmowania określonego stanowiska orzeka się bez wyznaczenia terminu.

Ze względu na charakter prewencyjny środków zabezpieczających, ustawodawca przewidział możliwość ich stosowania również na etapie późniejszym. Wątpliwości może wywoływać kwestia, czy w przypadku sprawców, w odniesieniu do których administracyjne środki zabezpieczające zostały orzeczone na podstawie naruszenia norm prawa karnego skarbowego, możliwe jest zastosowanie sposobu przewidzianego w art. 93d § 6 k.k. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s. Polega on na tym, że jeżeli zachowanie sprawcy po uchyleniu środka zabezpieczającego wskazuje, iż zachodzi konieczność stosowania środków zabezpieczających, sąd, nie później niż w ciągu 3 lat od uchylenia środka, może ponownie orzec ten sam środek zabezpieczający lub inny środek z art. 93a § 1 pkt 1–3 Kodeksu karnego. Środki, o których mowa w art. 93a § 1 pkt 1–3 k.k., to środki zabezpieczające o charakterze wolnościowym (elektroniczna kontrola miejsca pobytu, terapia, terapia uzależnień). W uzasadnieniu projektu nowelizacji Kodeksu karnego z dnia 20 lutego 2015 r. wyraźnie wskazano, że art. 93d § 6 k.k. umożliwia ponowne orzeczenie wyłącznie środka wolnościowego<sup>16</sup>. Również zdaniem większości przedstawicieli doktryny z brzmienia art. 93d § 6 k.k. jednoznacznie wynika, że regulacja ta dotyczy wyłącznie środków wolnościowych<sup>17</sup>. Wykluczone jest zatem, na podstawie powyższego przepisu, zastosowanie przepadku przedmiotów oraz zakazu prowadzenia określonej działalności gospodarczej, wykonywania określonego zawodu lub zajmowania określonego stanowiska jako administracyjnych środków zabezpieczających przewidzianych w Kodeksie karnym skarbowym.

## 5. PRZEPADEK PRZEDMIOTÓW

### 5.1. PRZEPADEK PRZEDMIOTÓW JAKO ŚRODEK ZABEZPIEZAJĄCY PRZY PRZESTĘPSTWACH SKARBOWYCH

Przesłanki zastosowania przepadku przedmiotów jako środka zabezpieczającego przy przestępstwach skarbowych zostały uregulowane autonomicznie w art. 43 § 1–2 k.k.s., zgodnie z którym środek ten może być orzeczony jeżeli: 1) sprawca dopuścił się czynu zabronionego w stanie niepoczytalności; 2) społeczna szkodliwość czynu jest znikoma; 3) zastosowano warunkowe umorzenie postępowania karnego; 4) zachodzi okoliczność wyłączająca ukaranie sprawcy czynu zabronionego; 5) w stosunku do sprawcy, który popełnił przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe po ukończeniu lat 17, lecz przed ukończeniem lat 18, sąd zamiast kary lub środka karnego zastosował środki wychowawcze, lecznicze albo popraw-

<sup>16</sup> Uzasadnienie rządowego projektu ustawy z dnia 20 lutego 2015 r., op. cit., s. 37.

<sup>17</sup> A. Wilkowska-Płóciennik, w: *Kodeks karny. Komentarz*, red. R.A. Stefański, Legalis 2021, teza 3 do art. 93d; J. Długosz, w: *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do artykułów 1–116*, red. M. Królikowski, R. Zawłocki, Legalis 2017, teza 10 do art. 93d; T. Bojarski, w: *Kodeks karny. Komentarz*, red. T. Bojarski, Lex 2016, komentarz do art. 93d; K. Małecka-Kowalczyk, *Katalog środków...*, op. cit., s. 102.

cze przewidziane dla nieletnich, jeżeli okoliczności sprawy oraz stopień rozwoju sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste za tym przemawiają (gdy zastosowano art. 5 § 2 k.k.s.); 6) umorzono postępowanie wobec niewykrycia sprawcy<sup>18</sup>.

W doktrynie występuje zgodność co do tego, że katalog okoliczności skutkujących fakultatywnym przypadkiem ma charakter zamknięty oraz że przypadek obejmuje wszystkie wskazane w art. 29 k.k.s. przedmioty<sup>19</sup>, czyli przedmioty pochodzące bezpośrednio z czynu zabronionego jako przestępstwo skarbowe (tzw. owoce), narzędzia lub inne przedmioty stanowiące mienie ruchome, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia czynu zabronionego jako przestępstwo skarbowe (tzw. narzędzia), opakowania oraz przedmioty połączone z przedmiotami czynu zabronionego jako przestępstwo skarbowe w taki sposób, że nie można dokonać ich rozłączenia bez uszkodzenia któregośkolwiek z tych przedmiotów (tzw. opakowania), przedmioty, których wytwarzanie, posiadanie, obrót, przechowywanie, przewóz, przenoszenie lub przesyłanie jest zabronione (tzw. przedmioty zakazane).

Dopuszczenie się przez sprawcę przestępstwa skarbowego w stanie niepoczytalności stanowi klasyczną podstawę orzekania wobec niego środków zabezpieczających<sup>20</sup>. Uregulowanie odnosi się do sytuacji pełnej niepoczytalności zdefiniowanej w art. 11 § 1 k.k.s., która istnieje w chwili realizacji przez sprawcę znamion czynu zabronionego jako przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego<sup>21</sup>.

Społeczna szkodliwość czynu jest jednym z elementów struktury przestępstwa skarbowego i wykroczenia skarbowego (art. 1 § 1 k.k.s.)<sup>22</sup>. Jednocześnie nie jest przestępstwem skarbowym lub wykroczeniem skarbowym czyn zabroniony, którego społeczna szkodliwość jest znikoma (art. 1 § 2 k.k.s.). W sytuacji znikomej społecznej szkodliwości czynu zabronionego, sąd może zastosować wobec sprawcy tego czynu przypadek przedmiotów tytułem środka zabezpieczającego. Jak podkreśla G. Skowronek, przepis ten ma zastosowanie w praktyce w wielu sprawach karnych skarbowych, choćby dotyczących przemytu różnych towarów, na przykład wyrobów tytoniowych, gdy w orzeczeniu uznaje się znikomą szkodliwość czynu. Trudno bowiem wyobrazić sobie zwrot podróżnemu przemyconych papierosów. W takim przypadku orzeczenie środka zabezpieczającego w postaci przypadku jest jedynym racjonalnym rozwiązaniem. Inaczej należałoby przedmioty przestęp-

---

<sup>18</sup> J. Kośla, M. Rogalski, M.R. Tużnik, *Środki karne w kodeksie karnym skarbowym*, Warszawa 2020, s. 44.

<sup>19</sup> Tak: G. Łabuda, w: P. Kardas, G. Łabuda, T. Razowski, *Kodeks karny skarbowy...*, op. cit., teza 4 do art. 43; V. Konarska-Wrzosek, w: *Kodeks karny skarbowy...*, red. I. Zgoliński, op. cit., teza 4 do art. 43, oraz M. Błaszczuk, *Przypadek w polskim prawie karnym skarbowym*, Warszawa 2016, s. 198 i 202.

<sup>20</sup> K. Postulski, M. Siwek, *Przypadek w polskim prawie karnym*, Kraków 2004, s. 209.

<sup>21</sup> G. Skowronek, *Kodeks karny skarbowy...*, op. cit., teza 1 do art. 43.

<sup>22</sup> Definicja społecznej szkodliwości określona jest w art. 53 § 7 k.k.s., zgodnie z którym „przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu zabronionego bierze się pod uwagę rodzaj i charakter zagrożonego lub naruszonego dobra, wagę naruszonego przez sprawcę obowiązku finansowego, wysokość uszczuplonej lub narażonej na uszczuplenie należności publicznoprawnej, sposób i okoliczności popełnienia czynu zabronionego, jak również postać zamiaru, motywację sprawcy, rodzaj naruszonej reguły ostrożności i stopień jej naruszenia”.

stwa skarbowego, owoce, narzędzia przestępstwa skarbowego, a nawet przedmioty zakazane zwrócić sprawcy. Stosowanie tego środka zabezpieczającego jest tym bardziej zasadne, że trudno jest uznać, aby czyn o znikomej społecznej szkodliwości był obojętny prawnokarnie. Jest to na pewno czyn naganny z punktu widzenia prawa karnego<sup>23</sup>.

W związku z przesłanką wymienioną w art. 43 § 1 pkt 3 k.k.s. (warunkowe umorzenie postępowania), zdaniem L. Wilka kontrowersyjna jest możliwość orzeczenia przepadku przedmiotów tytułem środka zabezpieczającego już po pozytywnym upływie okresu próby wyznaczonego w związku z zastosowaniem tego środka probacji<sup>24</sup>. Zaaprobować należy pogląd tego Autora, że jest to niedopuszczalne, albowiem z chwilą pomyślnego upływu okresu próby osoba, wobec której zastosowano warunkowe umorzenie postępowania karnego, przestaje w ogóle znajdować się w sferze oddziaływania systemu wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych i nie można w stosunku do niej przedsięwziąć żadnych środków o charakterze prawnokarnym<sup>25</sup>.

Spory w doktrynie wywołuje przesłanka zastosowania przepadku przedmiotów jako środka zabezpieczającego przy przestępstwach skarbowych w postaci okoliczności wyłączającej ukaranie sprawcy czynu zabronionego (art. 43 § 1 pkt 4 k.k.s.). Nie jest bowiem jasne, co należy rozumieć pod pojęciem okoliczności wyłączającej ukaranie sprawcy czynu zabronionego. Jest przedmiotem kontrowersji, czy chodzi tylko o okoliczności w znaczeniu materialnoprawnym, czy także procesowym. W opinii L. Wilka, interpretując pojęcie prawa materialnego, nie można przez wzgląd na gwarancyjną funkcję prawa karnego skarbowego nadawać mu bez dostatecznego uzasadnienia szerszego, procesowego znaczenia. Autor podkreśla, że na gruncie językowym ukaranie i kara to to samo, zatem wyłączenie ukarania oznacza tyle, co wyłączenie kary (inaczej – karalności). Pojęcie karalności odnosi się raczej do czynu, podczas gdy ukaranie – raczej do sprawcy, niemniej zakresy tych pojęć wydają się tożsame. Jego zdaniem pod pojęciem okoliczności wyłączającej ukaranie sprawcy należy rozumieć takie okoliczności o charakterze prawnomaterialnym, które zachodząc po popełnieniu przestępstwa skarbowego, zrywają związek normatywny między przestępstwem a karą. W odniesieniu do nich ustawodawca używa zasadniczo zwrotu: „nie podlega karze”, względnie podobnego: „karalność przestępstwa ustaje (...)” (przy przedawnieniu). Pojęcie zatem: „okoliczności wyłączającej ukaranie sprawcy” obejmuje swym zakresem sytuacje, o których mowa w art. 17 § 1 pkt 4 Kodeksu postępowania karnego<sup>26</sup>,

<sup>23</sup> G. Skowronek, *Kodeks karny skarbowy...*, op. cit., teza 1 do art. 43; J. Raglewski, *Podstawy orzekania środków zabezpieczających o charakterze administracyjnym w kodeksie karnym z roku 1997*, „Prokuratura i Prawo” 2002, nr 4, s. 47.

<sup>24</sup> Taką możliwość przyjął SN w uchwale z dnia 29 września 1987 r., VI KZP 9/87, OSNKW 1987, nr 11–12, poz. 101.

<sup>25</sup> L. Wilk, w: L. Wilk, J. Zagrodnik, *Kodeks karny skarbowy...*, op. cit., teza 4 do art. 43. Tak też: G. Łabuda, w: P. Kardas, G. Łabuda, T. Razowski, *Kodeks karny skarbowy...*, op. cit., teza 7 do art. 43.

<sup>26</sup> Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, Dz.U. z 2021 r., poz. 534, dalej jako: k.p.k.

czyli sytuacji, gdy ustawa stanowi, że sprawca nie podlega karze, a ponadto przedawnienie karalności. Zaliczenie tego ostatniego do okoliczności wyłączającej ukaranie sprawcy jest, w opinii tego Autora, kontrowersyjne. Zauważa on bowiem, że przedawnienie karalności, czyli jej ustanie, jest zjawiskiem prawa karnego skarbowego materialnego, natomiast zakaz wszczęcia i prowadzenia postępowania karnego z powodu przedawnienia karalności stanowi wtórną funkcję tej instytucji. Dlatego też należy zaaprobować pogląd, że zaliczenie przedawnienia (czyli ustania karalności) do okoliczności wyłączających ukaranie sprawcy uzasadnia materialnoprawny charakter tej instytucji<sup>27</sup>.

Wątpliwości w doktrynie i orzecznictwie budzi także wypadek stanowiący przeszkodę do ukarania sprawcy natury *stricte* procesowej w postaci śmierci sprawcy. L. Wilk oraz M. Błaszczak opowiadają się przeciwko takiej możliwości, zauważając, że określenie: „okoliczność wyłączająca ukaranie sprawcy” odpowiada sytuacji, w której jest czyn i jest jego sprawca, lecz z przyczyn określonych prawem nie można go ukarać. W przeciwnym razie również niewykrycie sprawcy należałoby uznać za okoliczność wyłączającą jego ukaranie, gdy tymczasem, według art. 43 § 2 k.k.s., jest to okoliczność odrębna<sup>28</sup>. T. Grzegorzczak oraz G. Łabuda są z kolei zdania, że nie tylko przeszkody materialnoprawne uniemożliwiające ukaranie sprawcy stanowią tytuł do orzeczenia przepadku tytułem środka zabezpieczającego na podstawie art. 43 § 1 pkt 4 k.k.s., ale także przeszkoda procesowa, między innymi w postaci śmierci sprawcy<sup>29</sup>. V. Konarska-Wrzošek, podzielając drugi z prezentowanych poglądów, wskazuje, iż mając na uwadze, jakie przedmioty obejmowane są przepadkiem (w tym w szczególności tak zwane narzędzia przestępstwa oraz tzw. przedmioty zakazane), oraz funkcję środków zabezpieczających, ten punkt widzenia wydaje się zasadny i trafny ze względów pragmatycznych. Dodaje także, że pozostawienie tak zwanych owoców przestępstwa i opakowań trwale z nimi związanych w gestii spadkobierców osoby zmarłej nie powinno mieć miejsca, gdy dowody przemawiają za tym, że weszła w ich posiadanie w sposób nielegalny. Z uwagi na wyrażane wątpliwości w tej kwestii ustawodawca postanowił rozstrzygnąć ten i inne przypadki w sposób jednoznaczny, co uczynił Ustawą z dnia 23 marca 2017 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw<sup>30</sup>, która weszła w życie z dniem 27 kwietnia 2017 r., dodając postanowienia art. 43a k.k.s. Charakter prawny tego przepisu nie został jednak określony, ze względu na to, że przepadki w nim ujęte nie posiadają także statusu środków zabezpieczających, gdyż te mają ograniczony zakres do przepadku przedmiotów i nie obejmują przepadku korzyści majątkowych ani ich równowartości

---

<sup>27</sup> L. Wilk, w: L. Wilk, J. Zagrodnik, *Kodeks karny skarbowy...*, op. cit., teza 5 do art. 43. Za zaliczeniem przedawnienia karalności do okoliczności wyłączających ukaranie sprawcy wypowiedział się także SN w postanowieniu z dnia 30 lipca 2002 r., I KZP 18/02, OSNKW 2002/9–10, poz. 76.

<sup>28</sup> L. Wilk, w: L. Wilk, J. Zagrodnik, *Kodeks karny skarbowy...*, op. cit., teza 5 do art. 43; M. Błaszczak, *Przepadek w polskim...*, op. cit., s. 210.

<sup>29</sup> T. Grzegorzczak, *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, Warszawa 2006, s. 227; G. Łabuda, w: P. Kardas, G. Łabuda, T. Razowski, *Kodeks karny skarbowy...*, op. cit., teza 8 do art. 43.

<sup>30</sup> Dz.U. z 2017 r., poz. 768.



pieniężnych (art. 22 § 3 pkt 5 k.k.s. oraz art. 43 § 1 i 2 k.k.s.). Ponadto ustawodawca zawsze wskazuje, że chodzi o orzekanie przypadku tytułem środka zabezpieczającego, czego w tym przypadku nie uczynił<sup>31</sup>. Argumentacja tego ostatniego stanowiska, przede wszystkim ze względów pragmatycznych oraz funkcję ochronną i egzekucyjno-kompensacyjną prawa karnego skarbowego, zasługuje na aprobatę.

Przypadek przedmiotów orzekany tytułem środka zabezpieczającego ma zawsze charakter fakultatywny, nawet jeśli za dany czyn zabroniony, zgodnie z art. 30 k.k.s., jest przewidziany obligatoryjny środek karny przypadku przedmiotów. Przesądza o tym zwrot w art. 43 § 1 k.k.s.: „(...) przypadek (...) można orzec (...)”, a w odniesieniu do przesłanki niewykrycia sprawcy czynu zabronionego fakt, że w treści art. 43 § 2 k.k.s. pojawia się zapis: „(...) przepisy o przypadku tytułem środka zabezpieczającego stosuje się odpowiednio (...)”. Zwrot „stosuje się odpowiednio” należy rozumieć w ten sposób, że stosuje się zapis z art. 43 § 1 k.k.s. o możliwości orzeczenia tytułem środka zabezpieczającego<sup>32</sup>.

Jak podkreśla się w doktrynie uzasadnieniem dla orzeczenia przypadku przedmiotów tytułem środka zabezpieczającego w Kodeksie karnym skarbowym jest brak możliwości skazania sprawcy oraz niemożności orzeczenia wobec niego środka karnego. Z kolei brak możliwości skazania sprawcy wynika z zaistnienia jednej z przesłanek materialnych upoważniających do zastosowania środka zabezpieczającego<sup>33</sup>.

W wypadku orzeczenia przypadku przedmiotów tytułem środka zabezpieczającego uzasadnienie postanowienia powinno zawierać ustalenia faktyczne dotyczące wypełnienia przesłanek jego zastosowania z art. 43 § 1 i 2 k.k.s., ze wskazaniem, na podstawie jakich dowodów zostały one dokonane i dlaczego sąd nie uznał dowodów przeciwnych, a także wskazać przyczyny, dla których sąd uznał za celowe orzeczenie przypadku rzeczy tytułem środka zabezpieczającego, jeżeli ten przypadek jest fakultatywny<sup>34</sup>.

Przedmioty objęte przypadkiem stają się własnością Skarbu Państwa. Skarb Państwa staje się ich właścicielem z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia, czyli wtedy, gdy nie przysługują już od niego zwyczajne środki zaskarżenia (art. 43 § 3 k.k.s. w zw. z art. 31 § 4 k.k.s.). Mimo że przepis art. 43 § 3 k.k.s. odwołuje się tylko do art. 31 § 4 k.k.s., to nie sposób pominąć choćby art. 31 § 2 k.k.s. Jeżeli bowiem nie można orzec przypadku jako środka karnego, z uwagi na to, że przedmioty są własnością osoby trzeciej, a sprawca uzyskał je w drodze czynu zabronionego jako przestępstwo lub wykroczenie, to tak samo nie można orzec przypadku jako środka zabezpieczającego<sup>35</sup>.

<sup>31</sup> V. Konarska-Wrzosek, w: *Kodeks karny skarbowy...*, red. I. Zgoliński, op. cit., teza 4 do art. 43 oraz teza 4 do art. 43a.

<sup>32</sup> G. Skowronek, *Kodeks karny skarbowy...*, op. cit., teza 2 do art. 43.

<sup>33</sup> J. Raglewski, *Przypadek przedmiotów w kodeksie karnym skarbowym – zagadnienia materialnoprawne*, „Prawo Spółek” 2001, nr 4, s. 53.

<sup>34</sup> Postanowienie SN z dnia 7 września 1974 r., V KZ 119/74, OSNKW 1974, nr 11, poz. 215.

<sup>35</sup> G. Skowronek, *Kodeks karny skarbowy...*, op. cit., teza 5 do art. 43.

## 5.2. PRZEPADEK PRZEDMIOTÓW JAKO ŚRODEK ZABEZPIECZAJĄCY PRZY WYKROCZENIACH SKARBOWYCH

Przepadek przedmiotów jest jedynym środkiem zabezpieczającym przewidzianym za wykroczenia skarbowe. Do środka tego stosuje się odpowiednio art. 31 § 1 k.k.s. (zakres orzeczenia przypadku przedmiotów) oraz art. 43 k.k.s. w ograniczonym zakresie.

Przesłankami stosowania przypadku przedmiotów jako środka zabezpieczającego przy wykroczeniach skarbowych są: 1) dopuszczenie się czynu zabronionego w stanie niepoczytalności; 2) znikomy stopień społecznej szkodliwości czynu; 3) okoliczność wyłączająca ukaranie sprawcy czynu zabronionego; 4) umorzenie postępowania wobec niewykrycia sprawcy (art. 43 § 1 pkt 1, 2, 4 i § 2 w zw. z art. 47 § 4 k.k.s.)<sup>36</sup>.

Treść przesłanek stosowania przypadku przedmiotów tytułem środka zabezpieczającego za czyn zabroniony jako wykroczenie skarbowe jest zasadniczo zbieżna z treścią odpowiadających im przesłanek orzekania tego środka za czyny zabronione jako przestępstwa skarbowe. Wynika to ze ścisłego powiązania regulacji obu tych materii. Odpowiednie stosowanie przepisów o przesłankach w postaci niepoczytalności sprawcy oraz znikomej społecznej szkodliwości czynu oznacza *de facto* w pełni analogiczne rozumienie tych przesłanek także w odniesieniu do wykroczeń skarbowych. Wynika to z uniwersalnego charakteru regulacji przepisów art. 11 § 1 i 4 k.k.s., dotyczących konsekwencji niepoczytalności sprawcy czynu zabronionego jako przestępstwo skarbowe albo wykroczenie skarbowe.

Uniwersalny charakter ma również przepis art. 1 § 2 k.k.s., zgodnie z którym zarówno przestępstwo skarbowe, jak i wykroczenie skarbowe są czynami zabronionymi o społecznej szkodliwości wyższej niż znikoma. Podobnie uniwersalną naturę ma przesłanka umorzenia postępowania z powodu niewykrycia sprawcy. Wystąpienie jednej z tych przesłanek – w przypadku realizacji przez sprawcę znamion czynu zabronionego jako wykroczenie skarbowe – może skutkować orzeczeniem przypadku przedmiotów, jeśli ten środek jest przewidziany w Kodeksie karnym skarbowym w odniesieniu do popełnionego czynu. Jak podkreślano wcześniej, przesłanka znikomej społecznej szkodliwości czynu i umorzenia postępowania z powodu niewykrycia sprawcy daje możliwość orzeczenia tytułem środka zabezpieczającego jedynie przypadku przedmiotów również w odniesieniu do przestępstw skarbowych.

Nakaz odpowiedniego stosowania przepisów o przesłance w postaci okoliczności wyłączającej ukaranie sprawcy czynu zabronionego będzie oznaczał stosowanie przepisów regulujących okoliczności, które wyłączają ukaranie przy wykroczeniach skarbowych. Katalog okoliczności wyłączających ukaranie nie ma bowiem w prawie karnym skarbowym uniwersalnego charakteru – w stosunku do przestępstw skarbowych obejmuje więcej okoliczności niż w stosunku do wykroczeń skarbowych. W odniesieniu do wykroczeń skarbowych nie przewidziano między innymi karalności usiłowania, w konsekwencji nie występuje instytucja czynnego żalu, z którym wiązałyby się niekaralność sprawcy. Przy wykroczeniach skarbowych, analogicznie jak

---

<sup>36</sup> P. Kardas, G. Łabuda, T. Razowski, *Kodeks karny skarbowy...*, op. cit., teza 5 do art. 47; *Kodeks karny skarbowy...*, red. I. Zgoliński, op. cit., komentarz do art. 47.

w przypadku przestępstw skarbowych, okolicznością wyłączającą ukaranie sprawcy jest przedawnienie karalności i wyrokowania (odpowiednio art. 51 § 1 i 2 k.k.s.). Jeśli chodzi o skutki wystąpienia tej przesłanki dla orzekania środków zabezpieczających – zarówno w przypadku realizacji przez sprawcę znamion czynu zabronionego jako wykroczenie skarbowe, jak i przestępstwo skarbowe – przepadek przedmiotów jest jedynym możliwym do zastosowania środkiem zabezpieczającym<sup>37</sup>.

Przedmioty objęte przepadkiem zarówno przy wykroczeniach skarbowych, jak i przestępstwach skarbowych przechodzą na własność Skarbu Państwa z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia (art. 31 § 4 w zw. z art. 43 § 3 w zw. z art. 47 § 4 k.k.s.).

## 6. ZAKAZ PROWADZENIA OKREŚLONEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, WYKONYWANIA OKREŚLONEGO ZAWODU LUB ZAJMOWANIA OKREŚLONEGO STANOWISKA

Tytułem środka zabezpieczającego można orzec zakaz prowadzenia określonej działalności gospodarczej, wykonywania określonego zawodu lub zajmowania określonego stanowiska, ale tylko wobec niepoczytalnego sprawcy czynu zabronionego o znamionach przestępstwa skarbowego i tylko wtedy, gdy jest to konieczne dla ochrony porządku prawnego (art. 43 § 4 k.k.s.). Tę daleko idącą ingerencję w życie człowieka ograniczono do wypadków absolutnie niezbędnych, spowodowanych realnym zagrożeniem dla obowiązującego porządku prawnego, jakie stwarza sprawca niepoczytalny z powodu choroby psychicznej, upośledzenia umysłowego lub innego zakłócenia czynności psychicznych, nie mogąc w czasie czynu rozpoznać jego znaczenia lub pokierować swoim postępowaniem. Jest dość oczywiste, że to zagrożenie musi być na tyle poważne, że konieczne jest wyeliminowanie danej jednostki z życia gospodarczego, zawodowego czy też odsunięcie od piastowania znaczących, decyzyjnych stanowisk<sup>38</sup>.

Zakazy te mają więc zabezpieczyć dobra prawne będące przedmiotem ochrony karnoprawnej przed „ewentualnym niekontrolowanym zachowaniem sprawcy, mogącym stanowić zagrożenie ze względu na posiadane przez niego uprawnienia decyzyjne, lub charakter funkcji bądź rodzaj działalności”. Treść zakazów jest zasadniczo zbieżna z treścią odpowiadających im środków karnych. Wynika to wprost z art. 22 § 3 pkt 6 k.k.s., który określa ten środek jako „zakazy wymienione w § 2 pkt 5”<sup>39</sup>.

Zakaz prowadzenia określonej działalności gospodarczej, wykonywania określonego zawodu lub zajmowania określonego stanowiska orzeka się bez wyznaczenia terminu. Może być utrzymywany nawet dożywotnio. Jest to podyktowane tym, iż nie jest możliwe przewidzenie, jak długo sprawca będzie stwarzał realne i poważne zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. Sąd uchyla zakaz,

<sup>37</sup> M. Błaszczuk, *Przepadek w polskim...*, op. cit., s. 213–215.

<sup>38</sup> *Kodeks karny skarbowy...*, red. I. Zgoliński, op. cit., teza 5 do art. 43.

<sup>39</sup> Z. Cwiakalski, w: *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do art. 1–116, tom I*, red. A. Zoll, Warszawa 2007, s. 1084.

jeżeli ustały przyczyny jego orzeczenia, czyli nie ma już konieczności jego utrzymania ze względu na ochronę porządku prawnego (art. 43 § 5 k.k.s.). W praktyce będzie to oznaczało poprawę stanu zdrowia sprawcy uzasadniającą przywrócenie mu odebranych uprawnień<sup>40</sup>.

## 7. WNIOSKI

Analiza przedmiotowego zagadnienia skłania do kilku refleksji. Moim zdaniem najważniejsze z nich dotyczą techniki legislacyjnej w odniesieniu do administracyjnych środków zabezpieczających oraz ich praktycznego zastosowania w sprawach karnych skarbowych.

Przepadek przedmiotów oraz zakaz prowadzenia określonej działalności gospodarczej, wykonywania określonego zawodu lub zajmowania określonego stanowiska stanowią autonomiczną regulację prawną Kodeksu karnego skarbowego jedynie w zakresie szczegółowych przesłanek ich zastosowania oraz w przypadku zakazów dodatkowo w odniesieniu do czasu ich orzekania. Natomiast kwestie dotyczące przesłanek ogólnych oraz czasu orzekania i stosowania administracyjnych środków zabezpieczających w Kodeksie karnym skarbowym zostały określone poprzez odesłanie zawarte w art. 20 § 2 k.k.s. do przepisów Kodeksu karnego (art. 93b–93g k.k.), gdy tymczasem do omawianych administracyjnych środków zabezpieczających stosuje się jedynie art. 93b k.k. oraz częściowo art. 93d k.k. Taki stan rzeczy wywołuje więc wiele wątpliwości co do tego, które z recypowanych z przepisów Kodeksu karnego znajdują zastosowanie na gruncie prawa karnego skarbowego. Sytuacja taka, w mojej opinii, wymaga interwencji ze strony ustawodawcy.

Jeśli chodzi o praktyczną stronę administracyjnych środków zabezpieczających w prawie karnym skarbowym, to w uzasadnieniu do projektu Kodeksu karnego skarbowego wskazuje się, że spośród wszystkich środków zabezpieczających w Kodeksie karnym skarbowym szczególnie znaczenie posiada grupa administracyjnych środków nieleczniczych (przepadek przedmiotów oraz zakazy określonej działalności), z uwagi na wyraźny charakter ekonomiczny przestępstw skarbowych<sup>41</sup>. Również w doktrynie podkreśla się, że jedynymi środkami gałęzi prawa karnego skarbowego, które mogą mieć praktyczne znaczenie, będą środki o charakterze administracyjnym, czyli przepadek oraz zakaz prowadzenia określonej działalności gospodarczej, wykonywania określonego zawodu lub zajmowania określonego stanowiska<sup>42</sup>.

Omawiane środki zabezpieczające, w tym zwłaszcza, jak się wydaje, przepadek przedmiotów, służą ochronie interesu fiskalnego państwa oraz UE, a zatem realizują tym samym tak ważną funkcję prawa karnego skarbowego, jaką jest funkcja ochronna. Oprócz niej, w moim przekonaniu, administracyjne środki zabezpieczające pełnią rów-

---

<sup>40</sup> *Kodeks karny skarbowy...*, red. I. Zgoliński, op. cit., teza 6 do art. 43; M. Błaszczyk, *Przepadek w polskim...*, op. cit., s. 196.

<sup>41</sup> *Uzasadnienie projektu Kodeksu karnego skarbowego...*, op. cit., s. 32.

<sup>42</sup> K. Małecka-Kowalczyk, *Katalog środków...*, op. cit., s. 108.

niez funkcję egzekucyjno-kompensacyjną, wyrażającą się w tym, że zadaniem prawa karnego skarbowego jest zapewnienie nakazom i zakazom finansowym posłuszeństwa, a w razie potrzeby –odzyskanie uszczuplonych należności publicznoprawnych<sup>43</sup>.

## BIBLIOGRAFIA

- Błaszczyk M., *Przepadek w polskim prawie karnym skarbowym*, Warszawa 2016.
- Budyn-Kulik M., Kulik M., Mozgawa M., Kozłowska-Kalisz P., *Kodeks karny. Komentarz aktualizowany*, Lex 2020.
- Grzegorzczak T., *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, Warszawa 2006.
- Kardas P., Łabuda G., Razowski T., *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, Lex 2017.
- Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do art. 1–116, tom I*, red. A. Zoll, Warszawa 2007.
- Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do artykułów 1–116*, red. M. Królikowski, R. Zawłocki, Legalis 2017.
- Kodeks karny. Komentarz*, red. T. Bojarski, Lex 2016.
- Kodeks karny. Komentarz*, red. R.A. Stefański, Warszawa 2017.
- Kodeks karny. Komentarz*, red. A. Grześkowiak, K. Wiak, Legalis 2021.
- Kodeks karny. Komentarz*, red. R.A. Stefański, Legalis 2021.
- Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, red. I. Zgoliński, Lex 2018.
- Kośla J., Rogalski M., Tużnik M.R., *Środki karne w kodeksie karnym skarbowym*, Warszawa 2020.
- Małecka-Kowalczyk K., *Katalog środków zabezpieczających w Kodeksie karnym skarbowym*, „Probacja” 2015, nr 4.
- Postulski K., Siwek M., *Przepadek w polskim prawie karnym*, Kraków 2004.
- Raglewski J., *Podstawy orzekania środków zabezpieczających o charakterze administracyjnym w kodeksie karnym z roku 1997*, „Prokuratura i Prawo” 2002, nr 4.
- Raglewski J., *Przepadki przedmiotów w kodeksie karnym skarbowym – zagadnienia materialnoprawne*, „Prawo Spółek” 2001, nr 4.
- Sawicki J., Skowronek G., *Prawo karne skarbowe. Zagadnienia materialnoprawne, procesowe i wykonawcze*, Warszawa 2017.
- Skowronek G., *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, Legalis 2020.
- Stefański R.A., *Środki zabezpieczające w znowelizowanym Kodeksie karnym*, „Opolskie Studia Administracyjnoprawne” 2016, nr XIV/1.
- Wilk L., Zagrodnik J., *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, Legalis 2021.

## ADMINISTRACYJNE ŚRODKI ZABEZPIECZAJĄCE W KODEKSIE KARNYM SKARBOWYM

### Streszczenie

Artykuł został poświęcony problematyce administracyjnych środków zabezpieczających w Kodeksie karnym skarbowym, czyli przypadkowi przedmiotów oraz zakazowi prowadzenia określonej działalności gospodarczej, wykonywania określonego zawodu lub zajmowania okre-

<sup>43</sup> J. Sawicki, G. Skowronek, *Prawo karne skarbowe...*, op. cit., s. 25.

ślonego stanowiska. W publikacji znalazły się rozważania dotyczące autonomicznych regulacji Kodeksu karnego skarbowego w zakresie ustanowienia katalogu środków zabezpieczających przewidzianych za przestępstwa skarbowe (art. 22 § 3 k.k.s.), jak i wykroczenia skarbowe (art. 47 § 4 k.k.s.) oraz przesłanek szczegółowych przypadku przedmiotu jako środka zabezpieczającego przy przestępstwach skarbowych (art. 43 § 1–2 k.k.s.) i wykroczeniach skarbowych (art. 47 § 4 k.k.s. w zw. z art. 43 § 1 pkt 1, 2, 4 i § 2 k.k.s.), a także przesłanek szczegółowych orzekania zakazu prowadzenia określonej działalności gospodarczej, wykonywania określonego zawodu lub zajmowania określonego stanowiska (art. 43 § 4 k.k.s.). Ponadto w opracowaniu poruszono kwestie związane z przesłankami ogólnymi oraz czasem orzekania i stosowania administracyjnych środków zabezpieczających, uregulowane w Kodeksie karnym, którego przepisy odnoszące się do tej materii zostały recypowane na grunt prawa karnego skarbowego (art. 20 § 2 k.k.s.).

Słowa kluczowe: przypadek przedmiotów, zakaz prowadzenia określonej działalności gospodarczej, wykonywania określonego zawodu lub zajmowania określonego stanowiska, przestępstwa skarbowe, wykroczenia skarbowe

## ADMINISTRATIVE PREVENTIVE MEASURES IN FISCAL-PENAL CODE

### Summary

The article is devoted to the issue of administrative preventive measures in Fiscal-Penal Code, i.e. forfeiture of property and ban on doing business, exercising a particular profession or holding a specific post. The article presents thoughts on autonomous regulations of Fiscal Penal Code determining a catalogue of preventive measures in relation to fiscal offences (Article 22 § 3 FPC) and fiscal misdemeanours (Article 47 § 4 FPC), and detailed grounds for the forfeiture of property as a preventive measure in case of fiscal offences (Article 43 §§ 1-2 FPC) and fiscal misdemeanours (Article 47 § 4 FPC in conjunction with Article 43 § 1 subsections 1, 2, 4 and § 2 FPC), as well as detailed grounds for ruling a ban on doing business, exercising a particular profession or holding a specific post (Article 43 § 4 FPC). In addition, the article discusses the issues connected with general grounds, adjudication time, and the use of administrative preventive measures regulated in Criminal Code, the provisions of which concerning the above-mentioned matters were adopted to fiscal penal law (Article 20 § 2 FPL).

Key words: forfeiture of property, ban on doing business, exercising a particular profession or holding a specific post, fiscal offences, fiscal misdemeanours

Tużnik M.R., *Administracyjne środki zabezpieczające w kodeksie karnym skarbowym*, „Ius Novum” 2021 (15) nr 2, s. 51–64. DOI: 10.26399/iusnovum.v15.2.2021.14/m.r.tuznik

Tużnik, M.R. (2021) ‘Administrative preventive measures in Fiscal-Penal Code’. *Ius Novum* (Vol. 15) 2, 51–64. DOI: 10.26399/iusnovum.v15.2.2021.14/m.r.tuznik